

Rödl & Partner

NEWSLETTER LATVIJA

AKCENTĒJOT BŪTISKO

Izdevums:
Novembris
2023

Uzmanības centrā: būtiskas judikatūras izmaiņas saistībā ar PVN

www.roedl.com/latvia



Rödl & Partner

NEWSLETTER LATVIJA

AKCENTĒJOT BŪTISKO

Izdevums:
Novembris
2023

Šajā ziņu izdevumā:

→ Uzmanības centrā PVN pārmaksas

- Jauns Augstākās Tiesas Senāta spriedums par PVN pārmaksu
- Potenciālā ietekme uz priekšnodokļa atskaitīšanu un PVN pārmaksas atgūšanas procesu
- Kas nodokļa maksātājiem būtu jāņem vērā jau šobrīd
- Kontakti uzziņām

→ Uzmanības centrā PVN pār- maksas

2023. gada 9. oktobrī Latvijas Augstākās Tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments ir pieņēmis būtisku spriedumu. Tas pieņemts lietā SKA-171/2023, kurā bija strīds saistībā ar VID lēmumu par atteikumu apstiprināt un atmaksāt nodokļa maksātājam pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) pārmaksu. Konkrētais Senāta spriedums drīzāk ir vērtējams kā nodokļa maksātājam labvēlīgs. Proti, Senāts atcēla Administratīvās apgabaltiesas spriedumu, ar kuru tika noraidīts nodokļa maksātāja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par deklarētās PVN pārmaksas atmaksu. Tomēr šajā spriedumā norādītais turpmāk var būtiski ietekmēt PVN pārmaksas pamatotības izskatīšanas procesu, jo Senāts ir paudis atziņas par to, kādas tiesiskās sekas ir VID lēmumam par atteikumu apstiprināt un atmaksāt PVN pārmaksu. Šajā rakstā vēlamies iepazīstināt Jūs ar minētā sprieduma svarīgākajiem aspektiem, kā arī paužam savu viedokli par to, kas nodokļa maksātājiem būtu jāņem vērā jau tagad, kamēr vēl nav zināms, kā turpmāk mainīsies VID prakse šī spriedumā ietekmē.

Jauns Augstākās Tiesas Senāta spriedums par PVN pārmaksu

2023. gada 9. oktobra spriedumā lietā SKA-171/2023 Senāts cita starpā ir minējis sekojošo.

- Satversmes Tiesas 2018. gada 11. aprīļa spriedumā lietā Nr. 2017-12-01 ir secināts, ka PVN pārmaksas pēc savas būtības ir nodokļa maksātāja īpašums.
- Proti, PVN pārmaksas ir nodokļa maksātāja līdzekļi, kas ir ieskaitāmi nodokļa maksātāja turpmāko nodokļu un valsts noteikto maksājumu segšanai vai arī ir atmaksājami nodokļa maksātājam.
- Uzrādot darījumus PVN deklarācijā, nodokļa maksātājam var veidoties vai nu budžetā maksājāmā PVN summa (saistības pret valsts budžetu), vai nu no budžeta atmaksājāmā PVN summa (valsts budžeta saistības pret nodokļa maksātāju).
- Ikviena PVN deklarācijā uzrādītā darījuma izslēgšana no aprēķina, samazinot atskaitāmo priekšnodokli, ir lēmums, kas nelabvēlīgi izmaina nodokļa maksātāja tiesisko situāciju neatkarīgi no tā, vai rezultātā tiek palielinātas tā

saistības pret valsts budžetu vai arī tiek samazinātas valsts budžeta saistības pret nodokļa maksātāju.

- Ņemot vērā minēto, VID lēmums par atteikumu apstiprināt un atmaksāt PVN pārmaksu nekvalificējas kā atteikums izdot labvēlīgu administratīvo aktu par nodokļa maksātāja tiesībām uz PVN pārmaksas atmaksu; šāds VID lēmums ir uzskatāms par nelabvēlīgu administratīvo aktu.
- Tādējādi ar VID lēmumu par atteikumu apstiprināt un atmaksāt PVN pārmaksu, tiek neatgriezeniski izbeigtas nodokļa maksātāja tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu deklarētajā apjomā.
- Jebkurš VID lēmums, ar kuru nodokļa maksātājam ir liegtas priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības, ir uzskatāms par nelabvēlīgu administratīvo aktu; proti, neatkarīgi no tā, vai šāds lēmums ir pamats PVN pārmaksas apstiprināšanas un atmaksas atteikumam vai arī tas ir pamats papildu PVN aprēķinam.
- Izskatot lietu par priekšnodokļa atskaitīšanas tiesībām, Tiesas pārbaudes apjoms aprobežojas tikai ar VID lēmumā norādītā pamatojuma izvērtēšanu; Tiesai nav jāvērtē citi apstākļi, kas varētu ietekmēt atskaitīšanas tiesības.
- Tikai tad, ja Tiesa apstiprinās VID pamatojumu priekšnodokļa atskaitīšanas tiesību liegšanai, tas var būt pamats neatcelt VID lēmumu.
- Tiesas spriedums lietā, kurā tika pārbaudīta tikai konkrētā VID lēmuma par atteikumu atmaksāt PVN pārmaksu pamatotība, neierobežo VID tiesības veikt auditu arī pēc Tiesas sprieduma un vēlreiz izvērtēt attiecīgās PVN pārmaksas pamatotību, kā arī precizēt nodokļa maksātāja nodokļu saistību apjomu.

Potenciālā ietekme uz priekšnodokļa atskaitīšanu un PVN pārmaksas atgūšanas procesu

Svarīgākais, kas izriet no Senāta iepriekš minētā sprieduma, ir tas, ka VID lēmums par atteikumu apstiprināt un atmaksāt PVN pārmaksu ir uzskatāms un seku ziņā pielīdzināms nelabvēlīgam administratīvajam aktam. Ja nodokļa maksātājs nepiekrīt VID atteikumam, tam ir jāapstrīd šis lēmums VID ģenerāldirektoram 30 dienu laikā, nevis kā agrāk – jāsniedz atkārtoti tas pats pieprasījums, kam pievienoti papildu dokumenti un pierādījumi priekšnodokļa atskaitīšanai. Attiecīgi gadījumos, kad nodokļu maksātājs 30 dienu laikā neapstrīdēs

VID lēmumu, tam ir jārēķinās, ka tiesības uz PVN pārmaksu tiks neatgriezeniski zaudētas.

Atzīmējām, ka no spriedumā norādītā izriet, ka viss iepriekšminētais attiecas ne tikai uz VID lēmumiem par PVN pārmaksām, bet arī uz citiem VID lēmumiem, uz kuru pamata nodokļa maksātājam ir liegtas priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības attiecībā uz kādu no tā PVN deklarācijā uzrādīto darījumu.

Kas nodokļa maksātājiem būtu jāņem vērā jau šobrīd

Ņemot vērā, ka aplūkojamais Senāta spriedums ir pieņemts pavisam nesen, pagaidām nav zināms, kā tas ietekmēs VID praksi attiecībā uz PVN pārmaksas un priekšnodokļa atskaitīšanas pamatotības izskatīšanas procesu. Līdz ar to nodokļa maksātājiem būtu jau šobrīd jāpievērš paaugstināta uzmanība jebkāda veida komunikācijai ar VID PVN pārmaksas un priekšnodokļa atskaitīšanas jautājumos.

Šajā sakarā iesakām sekojošo:

1. Rūpīgi jā sagatavo visa pieprasītā informācija un dokumentu kopijas

Ja VID ir pieprasījis papildu informāciju par nodokļa maksātāja PVN deklarācijā uzrādīto darījumu, kā rezultātā ir ticis atskaitīts priekšnodoklis, piemēram, nodokļa maksātājam tiek lūgts iesniegt dokumentu (rēķinu, līgumu, preču pavaddokumentu, muitas deklarāciju) kopijas vai paskaidrojumus par darījuma būtību, iesakām maksimāli rūpīgi pieiet visas nepieciešamas informācijas un dokumentu sagatavošanai. Ieteicams sazināties ar VID pārstāvi, kurš ir sagatavojis attiecīgo informācijas pieprasījumu, lai noskaidrotu, kāpēc VID ir pieprasījis papildu informāciju par konkrētu darījumu un kādi tieši apstākļi izraisa VID jautājumus. Jāiesniedz visi pieprasītie dokumenti. Jāpārliedzina, ka tie ir valsts valodā vai jānodrošina nepieciešamās informācijas tulkojums valsts valodā. Šādu rīcību kopums ļaus izvairīties no atteikuma formālu neatbilstību dēļ.

2. Obligāti jāievēro VID norādītais termiņš informācijas iesniegšanai

Tiklīdz ir saņemts VID pieprasījums par papildu informāciju, jā sāk nekavējoties vākt attiecīgos dokumentus un gatavot atbildi.

3. VID noteiktais informācijas iesniegšanas termiņš jāpagarina oficiāli

No prakses zinām, ka dažreiz, kad ir saņemts VID pieprasījums par papildu informāciju

un VID dod ļoti īsu termiņu tās iesniegšanai, ir iespējams sazināties ar VID amatpersonu un mutiski vienoties par termiņa pagarinājumu.

Ņemot vērā analizējamo Tiesas lietu, iesakām obligāti pagarināt termiņu oficiāli, rakstiskā formā. Proti, pirmais solis varētu būt komunikācija ar VID telefoniski, otrs solis – iesniegt iesniegumu par termiņa pagarināšanu VID EDS, un paļauties uz šādu pagarinājumu tad, kad ir saņemts rakstisks apliecinājums.

4. Negatīvs VID lēmums ir jāapstrīd 30 dienu laikā

Ja ir saņemts tāds VID lēmums par atteikumu apstiprināt un atmaksāt PVN pārmaksu vai par priekšnodokļa atskaitīšanas tiesību liegumu, kuram nodokļa maksātājs nepiekrīt, tas ir jāapstrīd VID ģenerāldirektoram 30 dienu laikā.

Iepriekš plaši pielietotā prakse sniegt papildu dokumentus un informāciju tai pašai VID amatpersonai, visticamāk, nenesīs cerēto rezultātu.

5. Jāpievērš paaugstināta uzmanība liela apjoma investīciju projektiem

Apstākļi, kas var būt nepieciešami īsā termiņā sniegt atbildi uz VID papildu informācijas pieprasījumu, nozīmē, ka nodokļa maksātājam savlaicīgi jā rūpējas par tādu dokumentu un pierādījumu vākšanu, kas pamato priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības. Būtu vēlams jau plānojot darījumu noteikt, kādi dokumenti vai pierādījumi būs nepieciešami. It īpaši tas ir svarīgi lielu apjoma investīciju projektiem (piemēram, nekustamā īpašuma attīstības projektiem), kuros nodokļa maksātājs veic lielus ieguldījumus projekta attīstības posmā, vēl nesaņemot ar PVN apliekamus ieņēmumus. Šādos gadījumos, pamatojot priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības, nodokļa maksātājam jāspēj ticami pierādīt tā nolūks nākotnē veikt ar PVN apliekamus darījumus. Atsevišķos gadījumos tas varētu būt pietiekami sarežģīts uzdevums.

Atzīmējam, ka savlaicīgi rūpīgi izstrādāta nodokļu risku vadības dokumentācija ir rīks, kas palīdz nodokļa maksātājam nodrošināt nepieciešamos pierādījumus. Vienlaikus finanšu komandas apmācības ir papildu drošība, lai uzņēmums nesaskartos ar nepatīkamiem pārsteigumiem, zaudējot tiesības uz PVN pārmaksu.

Vēlamies Jums atgādināt, ka Rödl & Partner komandas nodokļu konsultanti vienmēr ir gatavi sniegt Jums atbalstu, tai skaitā arī komunikācijā ar VID PVN jautājumos.

Kontakti uzziņām



Marina Mihailova
Vecākā nodokļu konsultante
T +371 6733 8125
marina.mihailova@roedl.com



Gatis Rudzītis
Vecākais nodokļu konsultants
Jurists
T +371 6733 8125
gatis.rudzitis@roedl.com

Informācija par autoru

Izdevējs:
Rödl & Partner Rīga
Kronvalda bulv. 3-1
LV-1010 Rīga
Latvija
T +371 6733 8125
riga@roedl.com

Par saturu atbildīgā persona:
Marina Mihailova
marina.mihailova@roedl.com

Gatis Rudzītis
gatis.rudzitis@roedl.com

Par maketēšanu atbildīgā persona:
Agate Silova
agate.silova@roedl.com

Šis informatīvais materiāls sniedz juridiski nesaistošu informāciju ar nolūku sniegt vispārīgu ieskatu. Materiālu nav paredzēts izmantot, sniedzot individuālas konsultācijas juridiskajā, nodokļu vai biznesa vadības sfērā, kā arī tas nav uzskatāms par konkrētam adresātam sniegtu individuālu padomu. Sastādot šo materiālu un tajā ietvertu informāciju, Rödl & Partner rīkojās saskaņā ar attiecīgajā brīdī pieejamajiem aktuālās informācijas avotiem, kā arī ievērojot pienācīgu rūpību; neņemot vērā iepriekš minēto, Rödl & Partner nenes atbildību par sniegtās informācijas patiesumu, pilnīgumu un satura aktualitāti. Šajā materiālā ietvertā informācija netiek attiecināta uz individuāliem gadījumiem, kas var rasties konkrētai fiziskai vai juridiskai personai, tāpēc, pirms tiek pieņemti jebkādi lēmumi, balstoties uz šajā materiālā norādīto informāciju, iesakām vērsties pie attiecīga kompetenta profesionāla konsultācijas vai atzinuma saņemšanai. Rödl & Partner neuzņemas atbildību par lēmumiem, ko šī materiāla lasītājs pieņēmis, pamatojoties uz šajā ziņojumā izklāstīto informāciju.

Viss šī informatīvā materiāla saturs un tehniskā informācija internetā ir Rödl & Partner intelektuālais īpašums, un to aizsargā autortiesības. Lasītāji var ielādēt, izdrukāt vai kopēt šī ziņojuma saturu tikai savām vajadzībām. Jebkurai ziņojuma satura vai tā daļu izmaiņām, kopēšanai, izplatīšanai vai publiskai reproducēšanai tiešaistē vai bezsaistē nepieciešama iepriekšēja Rödl & Partner piekrišana.

Lai atteiktos no turpmākām vēstulēm, lūdzu, rakstiet uz mūsu [e-pastu](mailto:roedl.com).